

KARACA OĞLAN'IN ŞİİRLERİNDE HAYVAN İSİMLERİ

ANIMAL NAMES IN KARACA OĞLAN POEMS

*Ferhat SAĞLAM****Özet:**

Bu çalışmada hayvan isimlerinin dilimiz ve kültürümüzdeki öneminden bahsedildi. Daha sonra Karaca Oğlan şiirlerinde geçen hayvan isimleri tek tek tespit edilerek kaç farklı şiirde kaç defa geçtiği belirtildi. Bazı isimleri âşığın hangi amaçla kullandığına değinildi. Her farklı hayvan ismi için şiirlerden bir dördlük veya iki satır örnek gösterildi. Karaca Oğlan şiirlerinde geçen fakat günümüzde çok az kullanılan veya hiç kullanılmayan; aşkar, bahrî, balaban, boz, beserek, ceran (ceren, ceyran), eke, ergeç, hecin, ibicek, ispir, kır, köşek, kuzgun, maral, maya, öşek, pervane, pohur, sağmal, seyfi, sığın, şahbaz, taylak, turaç, tutu (dudu), yoz gibi hayvan isimleri tanımlandı. Ayrıca bu çalışmada hayvanların hangi özellikleriyle şiire konu olduğu ve şiirde bu isimlerin hangi görevleri üstlendiği ortaya konmaya çalışıldı.

Anahtar Kelimeler: Karaca Oğlan, Karacaoğlan, Şiir, Hayvan İsimleri.

Abstract:

In this study, the importance of animal names in our language and culture was mentioned. Then, the animal names in Karaca Oğlan poems were detected one by one and reported in detail as in how many of the poems and how many times they are seen. Aşık's purpose of using certain animal names was also stated. Seen in Karaca Oğlan poems however rarely or never used today, the animal names; askar, bahrî, balaban, boz, beserek, ceran (ceren, ceyran), eke, ergeç, hecin, ibicek, ispir, kır, köşek, kuzgun, maral, maya, öşek, pervane, pohur, sağmal, seyfi, sığın, şahbaz, taylak, turaç, tutu (dudu), yoz... were detected and given meaning with the purpose of retrieval. In this study names of animals will be classified by taking in to consideration of their some features and will focus on how to use aspects of the animal names by poems.

Key words: Karaca Oğlan, Karacaoğlan, Poem, Animal Names.

* Öğr. Gör., Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü-Sivas
ferhatsaglam19@gmail.com

GİRİŞ

İnsanlık yaratılışından bu yana daima doğayla iç içe yaşamıştır. İnsanlar hayvanlardan yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarını karşıladıkları gibi onları bir yardımcı olarak da kullanmışlardır. İlk zamanlardan günümüze devam eden bu uğraşımın insanların diline ve kültürüne etkisi olmuştur.

Hayvanların önemi, diğer toplumlara kıyasla göçebe bir millet olan Türk toplumlarında daha fazladır. Türk toplumunun hayvanlarla ilişkisi İslamiyet öncesi ve sonrası dönemlerde farklılıklar göstermekle birlikte Türk toplumu inançları doğrultusunda hayvanlara bir konum belirlemişlerdir.

İslamiyet öncesi Türk inanışlarında atalarının hayvan olduğu inancı dahi vardı. Orta Asya Türk kabilesi olan Kao-çılar, bir efsaneye göre hükümdarlarının kızı bir kurtla evlenen ve nesli oradan türeyen bir soydur. Kırgızlar ise bir türeyiş efsanesinde geçen ilk atalarının Ata Mağarası'nda bir inekle beraber yaşadıkları ve oradan türedikleri inancına sahipti (Ögel, 1971, s.14-23'ten akt. Doğan, 2002, s. 615-616). İslamiyet öncesinde Türkler, bu inanışların yanı sıra hayvanlara verdikleri değer bir göstergesi olarak onları kutsallaştırmış ve onlara bayraklarında, armalarında yer vermişlerdir. Ayrıca kaya üstü tasvirlerde yer alan hayvan şekilleri ve hayvan isimleri sonraları Orhun Yazıtları başta olmak üzere birçok destan ve yazılı eserde yer almıştır (Mert, 2007, s. 297-302). Artık inanıştan öte geçip yazıya da tesir eden hayvanlar destanlar ve yazılarda; özelliklerine, kullanımına ve şekline göre değişik ifadelerle dilde yerini almıştır. Eserlerde hayvanlar, bazen sadık bir dost, bazen bulunmaz bir yardımcı, bazen de bir kahraman olarak karşımıza çıkmıştır.

İslamiyet'e geçen Türkler artık hayvandan türeme efsanelerine itibar etmiyorlardı. Fakat hayvanın dilde yer alması devam etmiştir.

Edebiyatta hayvanlar geniş yer tutmuşlardır. Hatta hayvanlara ait hikâyeler ve hayvanların konuşturulduğu fabllar yazılmıştır. Dünya edebiyatında hayvan hikâyelerinin en eski yazarı Yunan Aisophos (Ezop) olarak bilinir. *Ezop hikâyelerinden* sonra dünya edebiyatının en fazla bilinen hikâyeleri; Hint edebiyatında Beydebâ'nın (M.Ö. I. yy.) *Kelile ve Dimne*'si, Fars edebiyatında Hakim Senâî'nin (M.Ö. 1131) *Hadikatü'l-Hakika*'sı ve Feridüddîn-i Attar'ın (M.Ö. 1221) *Mantiku't-Tayr*'ı, ayrıca şair Sa'dî'nin (M.Ö. 1292) *Bostan ve Gülistan* adlı eseridir. Fransız edebiyatında ise La Fontaine'in (M.Ö. 1695) *Fabl* adlı eseri hayvan edebiyatında geniş yer kaplamakta ve sonraki eserlere örnek teşkil etmektedir.

Kur'an-ı Kerim'de de birçok hayvan ismi benzetme maksadıyla ve Allah'ın (C.C.) sanatını göstermek amacıyla kullanılmıştır. Yine Kur'an-ı Kerim'de hayvanlar ibret alınması gereken bazı hadiselerde de örnek olarak gösterilmektedir (Mollaibrahimoğlu, 2008, s. 30).

Edebiyatımızda hayvanlar tasavvufî anlamda da kullanılmıştır. Mesnevi bu alanda güzel bir örnektir. Mevlânâ'nın yaşadığı Selçuklu döneminde hayvan sembolizmi zengindir. Her hayvan bir karakteri temsil eder. Tilki, kurnazlığı; tavşan, şansı; horoz, cömertliği vb. temsil eder. İnsan gibi davranan hayvanların olduğu masallar, genellikle insanların hoşuna giden eğlendirici üslupta, eğitici ve ahlâkîdir (Yılmaz, 2011, s. 4).

Divan edebiyatımızda gül bülbül hikâyeleri, halk şiirlerindeki ceylan turna ve keklığın konuştuğu dörtlükler, menkıbelerdeki aslan kurt hikâyeleri, edebiyatımızdaki hayvanın önemli bir yeri olduğunu gösterir. Ayrıca hayvan isimleri mânilere, tekerlemelere, ninnilere, atasözü ve deyimlere de girmiştir. Örnek:

*“Ninni dedim yatana dek
Ay buluta batana dek
İlk horozlar ötene dek
Uyu yavrum sabaha dek”* (Çankırı'dan ninni örneği)

*“Karşıda kuş oturur
Kuş kuşa yem götürür
Evvelki şâd gönlüm
Şimdi baykuş oturur”*(Yozgat mani örneği) (Doğan, 2002, s. 628-630).

Örneklerden de görüldüğü üzere hayvan isimleri halk edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Hayvan isimleri her sahada incelenebilir. Çünkü yazının ve konuşmanın geçtiği birçok yerde hayvan isimleri kullanılmıştır. Bu kullanımlarda Türk halk edebiyatı alanı da nasibini almıştır. Bu alan kapsamında eserleri değerlendirilen birçok âşık şiiirlerinde hayvan isimlerine yer verdiği görülebilir. Bu âşıklardan biri de Karaca Oğlan' dır.

Karaca Oğlan şiiirlerinde doğa temalarını çok kullanır. O doğadaki güzellikleri sevgilide, sevgilideki güzellikleri de doğada görür. Ayrıca onun şiiirlerinde muhteşem tabiat tasvirleri vardır. Doğa ile bu kadar iç içe olan şair, doğanın vazgeçilmezi olan hayvanları da şiiirlerinde çok güzel kullanır. Karaca Oğlan şiiirlerinde hümâ gözlü, ispir, balaban ve ceylân bakışlı, kıl ördek boyunlu, tavus kuşu gibi göğsü nakışlı, güvercin duruşlu, keklük sekişli, kumru sesli, arıların balı, kuğu salmışlı sevgililer vardır.

*“Güvercin duruşlu, keklük sekişli,
Kıl ördek boyunlu, ceylan bakışlı
Tavus kuşu gibi göğsü nakışlı
Şöyle bir güzel ver gönlüm eğleyeyim.”*

*“Keklik gibi taştan taşa sekersen
Baykuş gibi azgın bakarsın.”
“Boynu uzun güzel ördek
Sana bir gül gerek idi.”*

*Kanadının biri yeşil,
Biri de al gerek idi.”*

Onun türkülerinde süzülen turnalara, oynaşan ceylanlara, ormanda koşan sığınlara, göllerde yüzen yeşil başlı gövel ördeklere, havada dönen alıcı kuşlara, yalçın kayalardan süzülen şahinlere rastlamak mümkündür (Öztelli, 2008, s. 36). Karaca Oğlan'ın şiirleri kumruların, garip bülbüllerin öttüğü yeşil bahçeleri; akça ceranların, emlek kuzuların, arab atların, tülü mayaların dolandığı dağları; üveyiklerin, turaçların, kırlangıçların konup göçtüğü ovaları; kuğuların, sığınların, ördeklerin, sunaların salınıp yüzdüğü gölleri ile Anadolu'yu bir uçtan öbür uca kaplar (Cumbur, 2001, s. 22).

*“Yiğidin bindiği Arab atıdır,
Şahanın yediği turna etidir
Nazlı yârim nişanlın mı kötüdür
Bir derdin var bilemedim kız senin.”*

*“Bülül ne yatarsın bahar eriştii,
Ulu sular bulandığı zamandır.
Kat kat olup gül yaprağa karıştı,
Yine bülbül kul olduğu zamandır.*

*“Uçup uçup dağ salından gelirsin
Gelişin nereden yalnız ördek
Ben bilirim bizim ilden gelirsin
Söylesin bir kelâm diliniz ördek”*

1. AMAÇ

Bu çalışmanın amacı Karaca Oğlan şiirlerinde hayvan isimlerinin ne amaçla kullanıldığını, kaç farklı hayvan isminin kaç kere kullanıldığını tespit ederek hayvan isimlerinin şiirlerdeki yerini tespiti ve bu hayvan isimlerinin anlamlarının verilip şiirlerden örneklendirilmesidir.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada Müjgân Cumbur'un “*Karacaoğlan Şiirler*” kitabındaki 341 koşma (1-341), 18 varsağı (342-359), 78 semai (360-437), 28 destan (438-465) ve 42 türkü (466-507) olmak üzere toplam 507 adet şiir taranmış ve şiirlerde geçen hayvan isimleri belirlenmiştir. Bazı hayvan isimlerinin belirlenmesinde Sıtkı Soylu'ya ait “*Örnekli-Açıklamalı Karacaoğlan Sözlüğü*” ve bu alanda şimdiye kadar yazılan en kapsamlı sözlüğü içerisinde barındıran Saim Sakaoğlu'nun “*Karaca Oğlan*” kitabının sözlük kısmı kaynak olarak kullanılmıştır. Öncelikle ismi anılan kitaplar taranarak Microsoft Word dosyaları haline getirilerek bu dokümanlar analiz edilmiştir. Bu analiz sonucunda şiirlerde hangi hayvan isimlerinin kaç defa hangi amaçla tespit edilerek tablolştırılmış ve bu isimlerin anlamları şiirlerden alıntılarla örneklendirilmiştir.

3. BULGULAR

Çalışmanın sonunda 74 farklı hayvan isminin 641 defa geçtiği ve bazı hayvan isimlerinin günümüzde kullanılmayan isimler olduğu anlaşılmıştır. Hayvan isimlerinin bazıları kadına; bazıları erkeğe; bazıları ise diğer benzetmelerde kullanılmıştır. Bazı hayvan isimleri ise hem erkekler hem kadınlar hem de diğer varlıklara benzetme aracı olarak kullanılmıştır.

Tablo 1: Kadınlar İçin Kullanılan Benzetmeler

Kategori	Kullanılma amacı	Hayvan İsmi	Şürden Alıntı	Tekrar Sayısı
OLUMLU	Güzel göz, bakış	Âhu	<i>Kaşlar hilâl, gözler âhu cerandır.</i>	2
		Balaban	<i>Yavru balaban bakışlı.</i>	6
		Ceylan,Ceyran,Ceren,Ceran	<i>Kıl ördek boyunlu, ceyran bakışlı.</i>	39
		Hümâ (kuşu)	<i>Bir hümâ bakışlı, on dört yaşının</i>	8
		İspir	<i>İspir, balaban bakışlım.</i>	1
	Güzel görünüm	Maral	<i>Kaşların benzettim yavru marala.</i>	3
		Maya	<i>Katarında telli maya.</i>	7
		Doğan	<i>Birini benzettim aynı doğana.</i>	2
		Geyik	<i>Ala geyik gibi yüksekte bakar.</i>	7
		Güvercin	<i>Güvercin topuklu, hem ince belli.</i>	5
		Beserek	<i>Anası maya kızı beserek.</i>	1
		Kaplan	<i>Gözüm kaldı şu kaplanın postunda</i>	5
		Keklik	<i>San kınalı keklik indi pınara.</i>	16
		Ördek	<i>Gelişin nerden yalnız ördek?</i>	27
		Suna	<i>Benden selam edin suna boyluma.</i>	31
		Tavus kuşu	<i>Tavus kuşu gibi göğsü nakışlı</i>	4
		Kuşu	<i>Ablak kuşu, akça kuşu.</i>	10
	Güzel ses	Bülbül	<i>Şeyda bülbül gibi dilin sevdiğim.</i>	20
		Oğul	<i>Oğul balı verir dili yavrının.</i>	1
	Saf, temiz	Arı	<i>El değmedik bir dânecek arıyım.</i>	2
Kuzu		<i>Anasız kalmış da melek kuzular.</i>	9	
Toplam				206

OLUMSUZ	Hırçınlık	Baykuş	<i>Baykuş gibi azgın azgın bakarsın.</i>	1
	Kötü ses	Karga	<i>Karga bülbül olup ötmez.</i>	2
	Acımasız avcı	Üveyk	<i>Bir gözleri kanlı üveyk isen de.</i>	1
		Baz	<i>Şahan arar iken baz iras geldi.</i>	9
Toplam				13

Karaca Oğlan şiirlerinde kadınlar için toplamda 309 benzetme hayvan isimleri kullanılarak yapılmıştır. Bu benzetmelerin 206 tanesi olumlu benzetme iken sadece 13 benzetme olumsuz özelliklerin aktarımında kullanılmıştır.

Olumlu benzetmelerin yapılmasında kullanılan hayvan isimlerine bakıldığında kadının güzel gözü veya bakışı âhu gibi ceylan çeşitleriyle ve balaban, hümâ, ispir kuş türleriyle 55 defa ifade edilmiştir. Karaca Oğlan'da sevgilinin gözleri âhu,ceran; bakışları ispir,hümâ, balaban, ceyran bakışı gibi etkileyici ve güzeldir. Güzel göz ve güzel bakış teması altında en fazla kullanılan hayvan ceylandır. Âhuyu da bir ceylan olarak kabul ettiğimizde şiirlerde güzel gözü ve güzel bakışı 41 defa ceylan benzetmesi yaparak aktaran Karaca Oğlan hümâ (8 defa), balaban (6 defa) ve ispir (1 defa) kuş türleriyle toplamda 15 defa güzel göz ve güzel bakış vurgusu yapmıştır.

Güzel görünüm teması ise Karaca Oğlan'ın sevgilisini övmeye hayvan benzetmelerine başvurduğu önemli bir temadır. Toplamda 118 defa kadının güzel görünümü hayvan benzetmeleriyle anlatılmıştır. Kadın en fazla sunaya (31 defa) benzetilir ve âşık olunan kadın neredeyse her zaman suna boyludur. Ördek (27 defa) ise başka bir benzetme unsurudur. Kadın bazen yalnız ördek bazen gövel ördek bazen de ördek boyludur. Güzel görünümü anlatırken kullanılan diğer bir hayvan türü ise kuştur. Kadın; keklik (16 defa), kuğu (10 defa), güvercin (5 defa), tavus kuşu (4 defa), doğan (2 defa) olmak üzere toplam 41 defa farklı kuşların görünümüne benzetilmiştir. Yavru ve dişi deve türleri şiirlerde güzel görünümü anlatmak için kullanılan diğer hayvan türüdür. Yaşına girmemiş deve anlamına gelen maya (7 defa) ve dişi deve anlamına gelen beserek (1 defa) kullanılmıştır. Genç geyik anlamındaki maral (3 defa) ve geyik (7 defa) ise şiirlerde güzel görünümü anlatmada tercih edilen türlerden olmuştur. Kaplanın (5 defa) ise postunun güzelliği kadınları anlatmada kullanılan farklı bir benzetme olarak kullanılır.

Kadının bakışı güzel, görünümü güzel olur da sesi güzel olmaz mı? Karaca Oğlan bu ayrıntıyı da atlamamış bülbül (20 defa) ve arının yavrusu olarak bilinen ve balının tadıyla meşhur olmuş oğul (1 defa) ile kadının güzel sesi ve tatlı dili vurgulanmıştır.

Şiirlerde arı (2 defa) ve kuzu (9 defa) kullanılarak 11 defa kadının saf ve temiz oluşundan bahsedilmiştir.

Olumsuz benzetmeler olumlu benzetmelere göre çok az kullanılmıştır. Çünkü Karaca Oğlan kadının hep olumlu ve güzel yönlerini anlatmıştır. Olumsuz temalarla yapılan benzetmeler toplamda 13 defa kullanılmıştır. Kadını acımasız bir avcı olarak anlatmak için baz (9 defa) ve üveyk (1 defa); hırçınılığını anlatmak için baykuş (1 defa) ; kötü sesi anlatmak için de karga (1 defa) kullanılmıştır.

Tablo 2: Erkekler İçin Kullanılan Benzetmeler

Kategori	Kullanılma amacı	Hayvan İsmi	Şiirden Alıntı	Tekrar Sayısı
OLUMLU	Güzeli seçebilme	Arı	<i>Arı konar, ak gerdandan bal alır.</i>	10
		Ayı	<i>Almanın eyisini ayı yer imiş.</i>	2
	Âşk	Bülbül	<i>Bülbül âşık olmuş şu gonca güle.</i>	40
	Soya çekme	Enik	<i>Tâ ezelden kurd eniği kurd olur</i>	1
	Yiğitlik	Arslan	<i>Koç yiğit, arslan yatağı.</i>	3
		Koç		23
		Kurt	<i>Yiğit olan yiğit, kurt gibi bakar.</i>	9
Toplam				88
OLUMSUZ	Feryât etme, acı çekme	Bozkurt	<i>Çıkıp bozkurtlayın ulaşamadım.</i>	5
		Bülbül	<i>Bülbül figân etti şol gonca güle.</i>	10
		Turaç	<i>Ötme turaç ötme; işin var senin.</i>	3
		Pervâne	<i>Pervâneler gibi yanar tüterim.</i>	3
	Müslüman olmama	Domuz	<i>Övün etmiş kara etli domuzu.</i>	1
	Düşman	Kelb	<i>Kelb rakibler birbirine girerler.</i>	2
		Kuzgun	<i>Yiğidin başında döner bin kuzgun.</i>	1
	Avcı	Şahan	<i>Gökte gövel ördek şahanın avı.</i>	38
		Şahbaz	<i>Koç yiğidin koluna şahbaz gelir.</i>	3
		Tazı	<i>Ceyran kovar gök boncuklu tazılar</i>	4
Toplam				70

Karaca Oğlan şiirlerindeki benzetmeleri genellikle kadınların güzelliğini anlatmak için kullansa da erkeklerin olumlu veya olumsuz yönlerini benzetmek amacıyla da hayvan isimlerinden yararlanmıştır. Erkeklerin olumlu yönlerini ifade edebilmek için 88 defa olumsuz yönlerini ifade edebilmek için 70 defa hayvan isimlerini kullanmıştır. Erkeklerin olumlu yönlerini anlatmada bülbül ön plana çıkmaktadır. Bülbül (40 defa)

erkeğin aşkını daha güzel anlatabilmek için kullanılmıştır. Erkeğin bir diğer olumlu yönü ise kadının güzelini seçebilmesidir. Güzeli seçebilme özelliği anlatılırken bal yapmak için en güzel çiçekleri seçebilen arıya (10 defa) ve elmanın iyisini seçebilen ayıya (2 defa) benzetilmiştir erkek. Erkeğin atalarına benzeme onlar gibi yiğit olması yavru anlamına gelen enik (1 defa) kelimesiyle, yiğit oluşunu anlatabilmek için ise koç (23 defa), kurt (9 defa) ve arslan (3 defa) benzetmeleri kullanılmıştır.

Erkeklerin olumsuz özelliklerini anlatmada da hayvan isimlerinden yararlanan Karaca Oğlan aşk acısı çeken, bu acıyla feryat edenleri anlatmak için bülbül (10 defa), bozkurt (5 defa), turaç (3 defa) ve kelebek anlamına gelen pervane (3 defa) kelimesini kullanmıştır. Karaca Oğlan'ın bir de hiç sevmediği rakipleri vardır. O bu rakipleri tasvir ederken kelb (2 defa) ve kuzgunu (1 defa) kullanır. Yine Müslüman olmayan birisini anlatırken domuz (1 defa) kelimesini kullanır. Karaca Oğlan'da erkek aynı zamanda acımasız bir avcıdır. Erkeklerin bu yönü şahân (38 defa), tazı (4 defa) ve şahbaz (3 defa) benzetmeleriyle anlatılmıştır.

Tablo 3: Diğer Benzetmeler

Kategori	Kullanılma amacı	Hayvan İsmi	Şiirden Alıntı	Tekrar Sayısı
OLUMLU	Ulaşma, taşıma aracı	Aşkar	<i>Getirin atımı, binem Aşkar'a;</i>	1
		At	<i>Kalk gidelim atım, harab hâneden.</i>	75
		Burak	<i>Arap at da Burak olur.</i>	1
		Beygir	<i>Değirmenden geldim, beygirim yüklü.</i>	1
		Deve	<i>Yüklendin de gitsin deveyi atı.</i>	4
		Tay	<i>Çekildi berhanem gam yüklü tayım.</i>	1
		Taylak	<i>Kumaş yüklü tor taylağın çekilmez.</i>	1
		Küheylân	<i>Yörü,deyi küheylâna binerler.</i>	3
	Zenginlik	At	<i>Beş yüz atım olsa, beş yüzü doru.</i>	2
		Doru		1
		Ergeç	<i>Sürülerle ergeçlerim yayılsa.</i>	1
		Köşek	<i>Pohuru da köşegi de katılı.</i>	1
		Pohur		1
		Kır	<i>Beş yüzü de üveyk, bini de kır</i>	1
		Üveyk		1
	Doğal güzellik	Bahrî	<i>Derindir gölleri bahrîler yüzer.</i>	3
		Bülbül	<i>Her seher her sabah öter bülbüller.</i>	26
		Tutu (Dudu)	<i>Tutu,kumru öter dağın peşinde.</i>	2
		Kaz	<i>Avlusunda öter kumrular, kazlar.</i>	12
		Kumru		6
		Koyun	<i>Koyun meler,kuzu meler.</i>	2
		Kuzu		2

		Leylek	<i>Ağustosta uçar gider leylekler.</i>	12
		Seyfi	<i>Seyfisi top olmuş kuzusu öter.</i>	1
		Sığın	<i>Yüce dağ başında sığınlar gezer.</i>	1
		Kuş	<i>Yükseğinde döner kuşlar.</i>	29
	Yardımcı	Boz	<i>Benli boza binmiş "o" (Hızır) da geliyor.</i>	1
	Güzel yiyecek	Eke	<i>Öğlene eke, akşama da kuzu</i>	1
		Kuzu		2
		Kaz	<i>Kaz,turaç olmasa günde yüz serçe</i>	1
		Turaç		1
		Serçe		1
	Tavuk	<i>Tavuk kızartması sahna dolaydı.</i>	1	
	Sohbet	Kırlangıç	<i>Be hey kırlangıç nereden gelirsin?</i>	1
	Pekiştirme	Hecin	<i>Kır at gelir hecin gibi.</i>	1
	Değerlilik	Öşek	<i>Üstü kaplan postu, tek olsun öşek.</i>	1
	Gönül	Kuş	<i>Koyuverdim kuşu da gitti dumana.</i>	2
	Verimlilik	Sağmal	<i>Çekilir sağmaltı, yozu dağların.</i>	1
	Haberci	Turna	<i>Turna, yârim haber saldı gel deyi.</i>	43
Toplam				248
OLUMSUZ	Tabut	At	<i>Etsiz, kemiksiz bir ağaçtan ata</i>	2
	Yalnızlık	Baykuş	<i>Sefil baykuş viranadadır.</i>	8
		İbicek	<i>Garibce garibce öten ibicek.</i>	1
	Zararlı yiyecek	Kurt	<i>Kurt yiyip de çürüyesi dişinen.</i>	1
	Kötü haber	Deve	<i>Kapımıza kara deve çökünce</i>	1
	Güçsüzlük	Eşek	<i>Bir küheylan at ver istemem eşek.</i>	1
	Yabani,verimsiz	Yoz	<i>Çekilir sağmaltı, yozu dağların.</i>	1
Kötülük	Yılan	<i>Bir şehir var yılan yağar üstüne.</i>	1	
Toplam				16

Karaca Oğlan'ın şiirlerinde hayvan isimleri kadınların ve erkeklerin özelliklerini anlatmada kullanıldığı gibi günlük hayatta ulaşımı, zenginliği, doğal güzelliği, güzel yemekleri, yardımcı olmayı da anlatır. Şiirlerde hayvan isimleri sohbeti, anlatının pekiştirilmesini, değerli olmayı, gönül anlamını, verimliliği ve haberciliği de anlatır. Bu olumlu temalar şiirlerde tam 248 defa hayvan isimleri kullanılarak anlatılmıştır.

Karaca Oğlan hayatta karşılaşılan olumsuz durumları anlatmada da hayvan isimlerinden yararlanmış. O hayvan isimlerini 16 defa kullanarak tabutu, yalnızlığı, zararlı yiyecekleri, kötü haberi, güçsüzlüğü, verimsizliği ve kötülüğü en güzel şekilde anlatmıştır. Aşağıdaki tabloda hangi hayvan ismiyle hangi temanın oluşturulduğu ve bunun kaç defa kullanıldığı verilmiştir.

3.1.Hayvan İsimlerinin Anlamı ve Şiirlerden Örnekler

Örnekler Cumbur (2001) Karacaoğlan Şiirler kitabından alınmış ve örneklerin altında kaç numaralı şiirden alıntı olduğu (Ş.şiir numarası) şeklinde belirtilmiştir.

1. Âhu

Ceylan, geyik ve ceranla eş anlamlıdır (Soylu, 1997, s. 14). Ceylan gibi güzel kız veya kadın anlamında kullanılır. Genellikle “âhu gözlü” tabiri yaygındır.

*“Aklım şaştı, garib belim büküldü;
Kaşlar hilâl, gözler âhu cerandır.”(Ş.72)*

2. Arı

Arı kelimesi, Karaca Oğlan şiirlerinde genellikle erkeği temsil eder. Arının bal almaya gittiği çiçekler ise sevgiliyi temsil eder.

*“Al, yeşil geymiş dâima gezer.
Arı konar, ak gerdandan bal alır.”(Ş.324)*

3. Arslan

Şâirimiz arslan kelimesini, beğendiği yerleri tasvir ederken “*arslan yatağı*” tabirini kullanmış ve bir yerde deyişlik anlamında Hz.Ali için kullanmıştır.

*“Ali'ye "Arslan'ım" dedi,
Ayruk Ali gelmemiştir.”(Ş.444)*

4. Aşkar

İslam mitolojisinde Seyyit Battalgazi'nin bindiği ata aşkar denir. Kelime manası benekli attr (Soylu, 1997, s. 16).

*“Getirin atımı, binem Aşkar'a;
Âlem bilir, sevdiğim aşikâre;” (Ş.144)*

5. At

At kelimesini ele alırken şiirlerde geçen farklı at türlerini de belirtmek gerekir. At kelimesi şiirlerde at, kır at, arab at, yavuz at, yağız at, cansız at, boz at, küheylan at ve yeğin at olmak üzere dokuz farklı şekilde geçmektedir. Karaca Oğlan şiirlerinde ağaçtan at ve cansız at ifadeleriyle tabutu kastetmiştir. Ayrıca atlı ifadesi ile asker, atlanmak ifadesi ile de yola çıkmak tabirini anlatmaktadır.

*“Kalk gidelim atım, harab hânedan,
Kısmatımız versin Meylâ'm Yaradan.”(Ş.214)*

*Etsiz, kemiksiz bir tahta ata
Binmeyince gönül yârdan ayrılmaz..”(Ş.199)*

6. Ayı

*“Almanın eyisin ayı yer imiş.
Bil, kara zülfüne kullar olduğum”(Ş.220)*

7. Bahrî

Bahrînin sözlük anlamı denize ait olan demektir. Balık anlamında da kullanılan kelime şiirlerde bir çeşit ördek cinsinin yerine geçer (Soylu, 1997, s. 19).

*“Yüce dağ başında sığınlar gezer,
Derindir gölleri bahrîler yüzer.”(Ş.73)*

8. Balaban

Bir cins doğan kuşu, büyük başlı çakır doğan (Sakaoğlu, 2004, s. 672).

*“Elifim uğru nakışlı,
Yavru balaban bakışlı. .”(Ş.489)*

9. Baykuş

*“Dünyâda densiz ucundan
Sefil baykuş virandadır”(Ş.346)*

10. Baz

Av yapmakta kullanılan bir tür doğan kuşu (Sakaoğlu, 2004, s. 672).

*“Nice şükr etmeyim Bâri Hüdâya,
Sahan arar iken baz iras geldi”(Ş.120)*

11. Beserek

Yaşına girmemiş deve yavrusuna verilen addır¹.

*“Anası mayadır kızı beserek
Emirler'den bir kız indi pınara” (Sakaoğlu, 2004, s. 397)*

12. Beygir

*“Değirmenden geldim, beygirim yüklü
Şu kızı görenin del'olur aklı”(Ş.477)*

¹ Cumbur'da bu dördlüğün üçüncü mısrası farklı olduğu için bu kelime onun kitabında geçmemektedir.

“San edik geymiş koncu kısarık,
Gidiyor da birim birim basarak.
Anası hörü de, kızı besilek,
Emirler'den bir kız indi pınara.”

13. Burak

Hz.Muhammed'in (s.a.v) Miraç Gecesi'ndeki biniti. (TDK, 2011, s.414)

*"Arab at da Burak olur,
Koç yiğitte yürek olur," (Ş.342)*

14. Bülbül

Bülbül kelimesi Karaca Oğlan şiirlerinde en fazla geçen hayvan ismidir. Bu kelime 78 farklı şiirde toplam 96 defa kullanılmıştır. Şiirlerde bülbül bazen figan eder bazen ötüşür bazen de güle konar.

*"Kalk dilber, gidelim bağ arasına;
Şakasının bülbüller, gül incinmesin." (Ş.213)*

15. Boz

Güçlü at anlamına gelir. Boz kelimesi şiirlerde bir kere geçer. Şiirde "benli boz" olarak kullanılmıştır. Benli boz İslam mitolojisinde Hızır'ın (a.s) atıdır (Soylu, 1997, s. 19). Aynı zamanda benli boza Bey Böyrek'in atının adıdır diyenler de vardır (Sakaoğlu, 2004, s. 675).

*"Deryalar yüzünde boz atlı Hızır
Benli boza binmiş,"o"da geliyor." (Ş.447)*

16. Bozkurt

Bozkurt kelimesi sadece bir defa geçmiştir. Bozkurtun uluması örnek gösterilmiştir.

*"Çıkıp bozkurtlayın uluşamadım,
Yalan dünya sana çıkışamadım." (Ş.496)*

17. Ceran, Ceren, Ceylan, Ceyran

Bu dört kelimedede "ceylan" anlamında kullanılmıştır.

*"Çıkmış yücesine avını avlar,
İnmiş inginine ceyran kovalar." (Ş.194)*

18. Deve

Deve kelimesi 5 farklı şiirde 5 defa geçmiştir. Genellikle atla birlikte yük yükleme tabirinde kullanılmıştır. Bir şiirde "kara deve" ile kötü haber anlatılmak istenmiştir.

*"Kapımıza kara deve çökünce,
Fırtınası şol âlemi yıkanca," (Ş.453)*

19. Doğan

Şiirin birisinde “çakar doğan”² adında farklı bir doğan türünden de bahsedilmiştir.

*“Birini benzettim yavru şahana,
Birini benzettim aynı doğana,”*(Ş.94)

20. Domuz

Karaca Oğlan ülkemizi ve insanlarımızı tanıttığı bir şiirde gayrimüslim olan memleketlerden bahsederken bu kelimeyi kullanmıştır.

*“Övün etmiş kara etli domuzu,
Dinleri var bizim dine benzemez”*(Ş.450)

21. Doru

Ayakları ve yelesi siyah, gövdesi kızıl at (Sakaoğlu, 2004, s. 685).

*“Beş yüz atım olsa, beş yüzü doru:
Binse etba'larım, eylese harı.”*(Ş.89)

22. Eke

Eke kelimesi üç yaşında keçi anlamına gelmektedir. Ayrıca kaburga bölümünden yapılan pirzolaya da eke denir (Soylu, 1997, s. 31).

*“Öğlene eke, akşama da kuzu,
Sabaha kaymaklı bal ister gönül.”*(Ş.89)

23. Enik

Et yiyen dört ayaklı hayvanların yavrusu, yavru (Dilçin, 2009, s.95)

*“Şahan kocasa da vermez avım,
Tâ ezelden kurd eniği kurd olur.”*(Ş.458)

24. Ergeç

Dört yaşında erkek keçiye verilen isimdir. Şiirlerde sadece bir defa geçmiştir (Sakaoğlu, 2004, s. 689).

*“Sürülerle ergeçlerim yayılsa,
Dokuz yerde davullarım döğülse.”*(Ş.203)

25. Eşek

“Bir küheylân at ver, istemem eşek.”

² Doğan kuşunun avcılar tarafından makbul sayılan türüdür (Soylu, 1997, s. 24).

Üstü kaplan postu, tek olsun öşek.”(Ş.456)

26. Geyik

Şiirlerde emme geyik ve ala geyik olarak da geçer.

*“Çaylak sığın gibi göllerden kalkar.
Ala geyik gibi yüksekte bakar.”(Ş.100)*

27. Güvercin

Karaca Oğlan sevgilinin duruşunu ya da topuğunu güvercininkine benzetmektedir.

*“Güvercin topuklu, hem ince belli;
Gerdanı bir karış püskürme benli.”(Ş.206)*

28. Hecin

Arap atı ile başka bir cinsten doğmuş ata hecin denir (Sakaoğlu, 2004, s. 699).

*“Kır at gelir hecin gibi,
Yağmur yağar sicim gibi,”(Ş.376)*

29. Hümâ

Cennet kuşu olarak bilinen yeşil tüylü bir kuştur.Yükseklerden uçan alıcı kuşa hümâ kuşu denir. (Sakaoğlu, 2004, s. 701).

*“Saçları topukla eyleyor cengi,
Bir hümâ bakışlı, on dört yaşlının.”(Ş.131)*

30. İbicek

Bir kuş türü olan ibicek bir defa şiirlerde yer bulmuştur.

*“Garibce garibce öten ibicek,
Bizim iller yaylasına göçtü mü?”(Ş.156)*

31. İspir

Yırtıcı bir kuş çeşididir (Sakaoğlu, 2004, s. 702).

*“Tüli maya yürüyüşüm,
İspir balaban bakışım,”(Ş.370)*

32. Kaplan

“Gözüm kaldı şu kaplanın postunda,

Azrail de can almağın kasdında,” (Ş.6)

33. Karga

*“Kara çalıda gül bitmez,
Karga bülbül olup ötmez.”(Ş.373)*

34. Kaz

*“Bitişin çiğdemler, gelişin yazlar;
Göllere dökülür ördekler, kazlar;”(Ş.148)*

35. Keklik

*“Sanım akça ceran bir çölde gezer,
San kınalı keklik indi pınara.”(Ş.12)*

36. Kelb

Âşığımız rakiplerine hakaret etmek için köpek anlamında bu kelimeyi kullanır.

*“Karac'Oğlan eydür: Sarsam dilberler,
Kelb rakibler birbirine girerler.”(Ş.19)*

37. Kır

Kır renkte olan atlara verilen isimdir. (Sakaoğlu, 2004, s. 708).

*“Beş yüzü de üveyk. bini de kır
Beş yüz yedeğine al ister gönül.”(Ş.89)*

38. Kırlangıç

*“Be hey kırlangıç, nereden gelirsin?
Hani, şimdi n'ittin Hind ü Yemen'i?”(Ş.76)*

39. Koç

*“Konya derler koç yiğitler yatağı,
Aramazlar gurbet ilde yiteni. .(Ş.199)”*

40. Koyun

*“Koyun meler, kuzu meler;
Sular hendeğine dolar.”(Ş.491)*

41. Köşek

Bir yaşında deve yavrusuna köşek denir. (Soylu 1997: 50)

*“Küheylâni tavlasında çatılı.
Pohuru da, köşeği de katılı.”*(Ş.312)

42. Kuğu

*“Ablak kuğu akça kuğu,
Dal oynuna söyledim bu gün.”*(Ş.360)

43. Kumru

*“Avlusunda öter kumrular, kazlar.
Çalınır ötede çalgılar, sazlar.”*(Ş.281)

44. Kurt

*“Öpem derken, al yanaktan dişledim.
Kurt yiyip de çürüyesi dişinen.”*(Ş.19)

45. Kuş

Alıcı kuş, toy kuş, avcı kuş, çakır kuş ve gönül kuşu şeklinde kuş türlerinin geçtiği şiirler vardır.

*“Eteğinde kervan işler,
Yükseğinde döner kuşlar.”*(Ş.355)

46. Kuzgun

Kartal türünden, et ve leş yiyen ürkütücü bir kuş (Soylu, 1997, s. 50).

*“Dinleyin ağalar, zamane azgın.
Yiğidin başında döner bin kuzgun.”*(Ş.129)

47. Kuzu

Karaca Oğlan şiirlerinde bazen kuzular meler bazen de o sevdiğine kuzum der.

*“Anasız kalmış da melek kuzular,
Anasız kuzuyu yatıramadım.”*(Ş.217)

48. Küheylân

Normal atlardan daha iri, hızlı ve güçlü olan bir at türüdür.

*“Dört yanında Arab attan inerler,
Yörü, deyi küheylâna binerler;”*(Ş.121)

49. Leylek

“Hele bakan, şu leyleğin işine.

Ağustosta uçar, gider leylekler.”(Ş.448)

50. Maral

Maral, genç geyiğe yani geyik yavrusuna verilen isimdir. (Sakaoğlu, 2004, s.712).Sevgilinin bazı güzellikleri marala benzetilir.

*“Kaşların benzettim yavru marala,
Gözlerin hükmeder yedi kirala.”(Ş.172)*

51. Maya

Dişi deve anlamına gelmektedir (Sakaoğlu, 2004, s.712). Şiirlerde beğlik maya³, telli maya⁴ ve tülü maya⁵şeklinde de kullanılmıştır.

*“Katarında telli maya
Cemalin benzettim aya,”*

52. Oğul

Yavru arıya verilen isimdir (Sakaoğlu, 2004, s.718).

*“Bugün konalgamız Meryemşil Beli,
Oğul balı verir dili yavrının.”*

53. Ördek

Ördek kelimesi şiirlerde gövel ördek, gök ördek, yeşil ördek ve kıl ördek şeklinde çeşitleriyle kullanılmıştır.

*“Uçup uçup dağ salından gelirsin,
Gelişin nerden yalnız ördek?
Ben bilirim, bizim ilden gelirsin;
Söylesin bir kelâm diliniz ördek.”(Ş.308)*

54. Öşek

Postu değerli bir av hayvanıdır (Soylu, 1997, s. 58).

*“Bir küheylân at ver, istemem eşek.
Üstü kaplan postu, tek olsun öşek.”(Ş.456)*

55. Pervane

Işık etrafında dolanan kelebek anlamına gelmektedir (Sakaoğlu, 2004, s.721).

³ Beyliğe, devlete ait anlamındadır.

⁴ Başında tel halinde güzel tüyler bulunan maya.

⁵ Tüylü ve besili dişi deve anlamına gelmektedir.

*“Yüküm gamdır, gam alırım, satarım.
Pervaneler gibi yanar, tüterim.” (Ş.68)*

56. Pohur

Azgın erkek deve anlamına gelir (Sakaoğlu, 2004, s.721).

*“Küheylâm tavlasında çatlı.
Pohuru da, köşeği de katlı.” (Ş.312)*

57. Sağmal

Sağılabilen hayvanlara verilen addır (Sakaoğlu, 2004, s.722).

*“Yaz gelip de beş ayları doğunca,
Çekilir sağmalı, yozu dağların.” (Ş.722)*

58. Serçe

*“Kaz, turaç olmasa, günde yüz serce.
Ya kuzu doldurması nere kaçsın?” (Ş.456)*

59. Seyfi

Seyfi (sıfı) siyah ve güzel gözlü bir kuş adıdır (Soylu, 1997, s. 64).

*“Seyfisi top olmuş, kuzusu öter.
Çekilmez elvanı, nazı dağların.” (Ş.254)*

60. Sığın

Sığın kelimesi, çatal boynuzlu, iri ve benekli geyik veya dağ keçisi anlamında kullanılmıştır (Sakaoğlu, 2004, s. 726).

*“Yüce dağ başında sığınlar gezer,
Derindir gölleri bahriler yüzer.” (Ş.73)*

61. Suna

Göl ördeği anlamına gelir. Karaca Oğlan bu kelimeyi çoğu yerde sevgili anlamında kullanmıştır.

*“Benden selâm edin suna boyluma,
Bir karış gerdanlı, Habeş benlime;” (Ş.82)*

62. Şahan

Karaca Oğlan şiirlerinde şahin kuşu şahan diye adlandırılmıştır. Yavru şahan ve tor şahan isimleri de parçalarda geçmektedir.

*“Gökte gövel ördek şahanın avı.
Çalıp kanadımı uçamıyorum.” (Ş.469)*

63. Şahbaz

Bir çeşit beyaz doğan kuşudur ve avcı kuşların şahıdır (Soylu, 1997, s.66).

*“Koç yiğidin koluna şahbaz gelir.
Yen’le sevdiğinden nice vaz gelir?”(Ş.19)*

64. Tavuk

*“Sütlü ile tek helise olaydı,
Tavuk kızartması sahna dolaydı,” (Ş.456)*

65. Tavus Kuşu

*“Tavus kuşu gibi göğsü nakışlı,
Şöyle bir güzel ver, gönüm eğleyim.”(Ş.490)*

66. Tay

At yavrusu olarak bilinen tay şiirlerde bir defa geçmiştir.

*“ Karac'Oğlan der ki: Bu mudur huyu
Çekildi berhanem, gam yüklü tayım:”(Ş.170)*

67. Taylak

İki yaşında deve yavrusuna verilen addır (Soylu, 1997, s. 69)

*“Kumaş yüklü tor taylağın çekilmez,
Evleri sürgüne gitti yaylanın.”(Ş.323)*

68. Tazı

*“Ulam ulam oldu kaldı yazılar,
Ceyran kovar gök boncuklu tazılar,”(Ş.156)*

69. Turaç

Lezzetli bir av kuşudur (Soylu, 1997, s. 70).

*“Ötme, turaç, ötme; işin var senin.
Şahan salıp avlanacak yer değil.”(Ş.156)*

70. Turna

Turna kelimesi şiirlerde telli turna ve allı turna olarak da kullanılmıştır.

*“Irak değil, Akpınar'm başına
Turna, yârin selâm saldı, gel deyi.”(Ş.471)*

71. Tutu (Dudu)

Tutı olarak da bilinen papağan cinsi bir kuştur (Sakaoğlu, 2004, s.732).

*“Lâle, sümbül biter dağın başında;
Tutu, kumru öter dağın peşinde;”*(Ş.387)

72. Üveyik

Keklik cinsinden eti lezzetli bir av kuşudur (Soylu, 1997, s. 73).

*“İndiririm güzel seni. havadan,
Bir gözleri kanlı üveyk isen de.”*(Ş.234)

73. Yılan

*“Bir şehir var, yılan yağar üstüne.
Onu yer de geri döner leylekler.”*(Ş.448)

74. Yoz

Yoz kelimesi, yavrulamayan, süt vermeyen koyun, keçi, sığır türü hayvanları ifade eder. (Sakaoğlu, 2004, s.739).

*“Sabahleyin, seher yeli değince;
Çekilir sağmalı, yozu dağların.”*(Ş.254)

4. SONUÇ

Âşıklar köy köy, kasaba kasaba gezerek adeta kültür koruyucusu ve taşıyıcısı olmuşlardır. Söyledikleri şiirlerde yer alan, kültürümüzün mihenk taşlarından birisi olan hayvan isimleri de geçmektedir. Hayvan isimleri ile ilgili kelimeler, terimler, maniler, deyimler ve şiirler köyden kente doğru unutulmaya başlanmıştır. Bu yok olmanın önüne geçebilmek için Türkçenin bütün dönemlerini, lehçelerini ve şivelerini içine alan bir *“hayvan isimleri”* sözlüğüne ihtiyaç vardır (Eraslan, 1988, s. III). Bu çalışmada 17. yüzyıl Halk Edebiyatı'nda Karaca Oğlan örneğinde hayvan isimleri tespit edilmiş ve anlamlarının verilmiştir. Karaca Oğlan şiirlerinde geçen fakat günümüzde çok az kullanılan veya hiç kullanılmayan; aşkar, bahrî, balaban, boz, beserek, ceran (ceren, ceyran), eke, ergeç, hecin, ibicek, ispir, kır, köşek, kuzgun, maral, maya, öşek, pervane, pohur, sağmal, seyfi, sığın, şahbaz, taylak, turaç, tutu (dudu), yoz gibi hayvan isimleri tespit edilerek anlamları verildi.

Karaca Oğlan şiirlerinde kullandığı hayvanların sahip oldukları çeşitli özelliklere göre benzetmeler yapmıştır. Onun şiirlerinde bu kadar çok hayvan ismini kullanmasının sebebi bu hayvanları biyolojik olarak tanıtmak değil anlatımı güzelleştirmektir. Kadınların özelliklerini anlatmak için 219 defa, erkeklerin özelliklerini anlatmak için 158 defa ve diğer unsurları

betimlemek için 264 defa toplamda 641 defa 74 farklı hayvan ismi kullanılmıştır.

Karaca Oğlan hayvan isimlerini kadınlar için benzetmelerde güzel gözü, güzel görünümü, güzel sesi, saflığı ve temizliği, hırçınlığı, kötü sesi ve acımasız avcuyu anlatmak için kullanmıştır.

Erkeklerim özelliklerini anlatmak için kullanılan hayvan isimleriyle erkeklerin güzeli seçebilmesi, aşkı, soya çekimi, yiğitliği, aşk acısıyla feryat etmesi, erkeğin acımasız bir avcı oluşu, Müslüman olmayan ve saldırgan düşman anlatılmıştır.

Ayrıca Karaca Oğlan günlük hayatta ulaşımı, zenginliği, doğal güzelliği, güzel yemekleri, insanlara yardımcı olmayı da hayvan isimlerini kullanarak anlatır. Onun şairlerinde hayvan isimleri sohbeti, anlatının pekiştirilmesini, değerli olmayı, gönül anlamını, verimliliği ve haberciliği de anlatır. O hayvan isimlerini kullanarak tabutu, yalnızlığı, zararlı yiyecekleri, kötü haberi, güçsüzlüğü, verimsizliği ve kötülüğü en güzel şekilde anlatmıştır.

KAYNAKLAR

- Cumbur, M. (2001). *Karacaoğlan Şiirler*. Ankara: M.E.B. Yayınları.
- Dilçin, C. (2009). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Doğan, L. (2002). Türk Kültüründe Hayvanlar ve Hayvan İsimleri. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 12 (2), 615-659.
- Eraslan, K. (1988). *Kâmûsu'l-Muhîd Tercümesi'ndeki Türkçe Hayvan İsimleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mert, O. (2007). Kazak Türkçesi'nde Hayvan Adlarıyla Kurulan Atasözleri. S. Şimşir, B. Aydoğan, (Ed.), *Kazakistan ve Türkiye'nin Ortak Kültürel Değerleri Uluslar Arası Sempozyum Bildirileri* içinde (297-312). Almatı: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Mollaibrahimoğlu, Ç. (2008). *Anadolu Halk Kültüründe Hayvanlar Etrafında Oluşan İnanç ve Pratikler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ögel, B. (1971). *Türk Mitolojisi* C.1. Ankara: T.T.K Basım Evi.
- Öztelli, C. (2008). *Karacaoğlan Yaşamı ve Bütün Şiirleri*. İstanbul: Özgür Yayıncılık.
- Sakaoğlu, S. (2004). *Karaca Oğlan*. Ankara: Akçağ Yayınları
- Soylu, S. (1997). *Örnekleme-Açıklamalı Karacaoğlan Sözlüğü*. Mersin: İçel Valiliği Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Yılmaz, S. (2011). *Mesnevî'de Geçen Hayvan Metaforlarının Tasavvufî Yorumu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.